

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BURDUR BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	13
8. EKLER	48

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Norm Kadro Esasına Göre Kadro Durumu İcmali	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gider Gerçekleşmeleri Değişimi	5
Tablo 6: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gelir Gerçekleşmeleri Değişimi	5
Tablo 7: İdarenin Şirket Yapısı	6
Tablo 8: Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 9: Doğrudan Temin ve Pazarlık Yöntemlerinde Limit Aşımı Durumu	21

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BAHTAŞ	Burdur Akaryakıt Hizmetleri ve Pazarlama Sanayi Ticaret Anonim Şirketi
BKK	Bakanlar Kurulu Kararı
İKN	İhale Kayıt Numarası
KDV	Katma Değer Vergisi
KEP	Kamu Elektronik Platformu
ÖTL	Ömrünü Tamamlamış Lastik
RG	Resmi Gazete
TL	Türk Lirası
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Alacakların Takibe Alınması İşlemlerinin Vade Yapılarına Göre Muhasebeleştirilmemesi, Tecil ve Tehir Şartlarına Uymayanların Takipli Alacak Haline Getirilmemesi
2. Taşınmaz Mal Yönetiminde Mevzuata Aykırı Hususların Bulunması

B. Diğer Bulgular

1. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına Yönelik Önlemlerin Alınmaması
2. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
3. İdarenin Bütçe İçi İşletmesinin Çalışma ve Faaliyet Süreçlerinde Mevzuata Uygun Olmayan Hususların Bulunması
4. Banka Kartlarıyla Yapılan Tahsilatların Süresi İçinde İdarenin Banka Hesabına Aktarılmaması
5. İlan ve Reklam Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatı Yapılmayan İşyerlerinin Bulunması
6. Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin Çevre Temizlik Vergisi Ödememesi
7. Katı Atık Bedeli Tahakkukları ve Vade Tarihleri Hakkında İşyerleri İle Sözleşme ve Bilgilendirme Yapılmaması
8. Atıksu Ücret Tarifesinin Tam Maliyet Esasına Göre Belirlenmemesi ve Sanayiden Çıkan Kirlilik Yükü Fazla Atıksuların Doğrudan Kanalizasyona Verilmesi
9. Belediye Mücavir Alan Sınırları İçerisinde Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Mevzuata Uygun Depolanmaması
10. Hafriyat Toprağı İle İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Depolanacağı Yerin Yetersiz Kalmasına Rağmen Yeni Alan Belirlenmemesi
11. Kiralama İşinin Pazarlık Usulüyle İhale Edilmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Burdur Belediyesi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su, atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Burdur Belediyesinin idari teşkilatı; Belediye Başkanı ve biri Belediye Meclisi üyeleri arasından, ikisi memurlar arasından atanmış üç başkan yardımcısı ile Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü, Sivil Savunma Uzmanlığı, İç Denetçi, Yazı İşleri Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Muhtarlık İşleri Müdürlüğü, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü, İtfaiye Müdürlüğü, İşletme ve İştirakler Müdürlüğü, İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü ve Veteriner İşleri Müdürlüğünden oluşmaktadır.

Tablo 1: Norm Kadro Esasına Göre Kadro Durumu İcmali

İstihdam Personel	Toplam Kadro	Dolu Kadro	Boş Kadro
Memur	335	145	190
Sözleşmeli Personel	-	-	-
İşçi	166	10	156
Geçici İşçi	-	-	-
Diğer	-	-	-
Toplam	501	155	346
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	-	-
GENEL TOPLAM	1.177	831	346

Yukarıdaki Tablo’da görüldüğü üzere Burdur Belediyesinin Norm Kadro Esaslarına göre 335 memur kadrosundan 145’i dolu, 190’ı boş; 166 işçi kadrosunun 10’u dolu, 156’sı boş bulunurken; 696 sayılı KHK uyarınca çalıştırılan 676 kadrosunun tamamı doludur.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kanunda stratejik plan, “kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan” olarak tanımlanmıştır. Kanunda, kamu idarelerine kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve

ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve uygulamanın izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlama görevi verilmiştir.

Performans programı; bir kamu idaresinin program dönemine ilişkin performans hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için yürütecekleri faaliyet-projeler ile bunların kaynak ihtiyacını ve performans göstergelerini içeren programdır.

Bütçe; belediye, bağlı idare ve birliklerin bütçesi, mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

İdare bütçesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne uygun olarak her yıl hazırlanmaktadır. Bütçe Analitik Bütçe sınıflandırması esasına göre hazırlanmaktadır.

İdarenin 2024 yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu

Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenek (TL)
01-Personel Giderleri		120.976.500	20.378.592	141.355.092	126.173.362	15.181.729	0
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		13.813.000	2.241.651	16.054.651	14.099.159	1.955.492	0
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.526.798	778.333.500	84.594.514	865.454.812	789.356.152	70.621.876	5.476.783
04-Faiz Giderleri		14.750.000	5.390.000	20.140.000	18.674.078	1.465.922	0
05-Cari Transferler		15.186.000	4.299.750	19.485.750	17.343.911	2.141.839	0
06-Sermaye Giderleri	25.775.951	330.941.000	-55.816.508	300.900.443	195.356.850	96.593.593	8.950.000
07- Sermaye Transferleri		10.000.000	22.500.000	32.500.000	31.366.981	1.133.019	0
08- Borç Verme		1.000.000	-1.000.000	0.00	0.00		0.00
09-Yedek Ödenek		90.000.000	-82.498.000	7.502.000	0	7.502.000	0

Toplam	28.302.750	1.375.000.000	90.000	1.403.392.750	1.192.370.494	196.595.472	14.426.784
---------------	------------	---------------	--------	---------------	---------------	-------------	------------

Yukarıdaki Tabloda görüldüğü üzere 2023 yılından 28.302.750,00 TL ödenek devretmiş; 2024 Yılı Bütçesi ile 1.375.000.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş; eklenen ve düşülen ödenekle net 90.000 TL ödenek eklenerek toplam ödenek tutarı 1.403.392.750,00 TL'ye çıkmış; bu ödenek tutarının 1.192.370.472,00 TL'si harcanırken, 196.595.472,00 TL'si iptal edilmiş ve 14.426.784,00 TL'si ise 2025 yılına devretmiştir. Devreden bu tutarın 4.905.468,80 TL'si akaryakıt ihalesi son hakediş ödemesi, 571.314,98 TL'si asfalt nakli son hakediş ödemesi, 1.950.000,00 TL'si içme suyu arıtma tesisi yapım işi ve 7.000.000,00 TL'si ise Serenler Otel teras tadilatı yapım işi içindir.

İdarenin 2024 yılı Bütçe Gelirleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (a) (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Ret ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (b) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (b)/(a)
01-Vergi Gelirleri	50.180.000,00	63.276.704,41	30.222,32	63.246.482,09	1,26
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	151.577.000,00	241.062.891,65	296.475,14	240.766.416,51	1,59
04-Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gl.	495.000,00	15.628.143,20		15.628.143,20	31,57
05-Diğer Gelirler	655.748.000,00	755.668.850,31	900.910,03	754.767.940,28	1,15
06-Sermaye Gelirleri	142.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	-500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Ret ve İadeler (-)	1.000.000.000,00	1.075.636.589,57	1.227.607,49	1.074.408.982,08	1,07
Toplam	2.000.000.000,00	2.151.273.179,14	2.455.214,98	2.148.817.954,16	1,07

Yukarıdaki Tabloda görüldüğü üzere 2024 Yılı Bütçesi ile toplam 2.000.000.000,00 TL Bütçe Geliri tahmin edilirken, tahsilat tutarı 2.151.273.179,14 TL olarak gerçekleşmiş; bunun 2.455.214,98 TL'si ret ve iade edilirken, net tahsilat 2.148.817.954,16 TL olmuştur.

İdarenin 2024 yılı Bütçe Giderleri ise aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (a) (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen Tutar) (b) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (b)/(a)
01-Personel Giderleri	141.355.092,32	126.173.362,81	%89
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	16.054.651,71	14.099.159,53	%88
03- Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	865.465.812,97	789.356.152,50	%91
04-Faiz Giderleri	20.140.000,00	18.674.078,27	%93
05-Cari Transferler	19.485.750,00	17.343.911,18	%89
06-Sermaye Giderleri	300.900.443,22	195.356.850,02	%65
07- Sermaye Transferleri	32.500.000,00	31.366.980,54	%97
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09-Yedek Ödenek	7.502.000,00	0,00	0,00
Toplam	1.403.392.750,22	1.192.370.494,85	%85

İdarenin son üç yıla ait Bütçe Gideri gerçekleştirmeleri ve değişim oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gider Gerçekleştirmeleri Değişimi

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	34.669.639,57	73.818.780,41	126.173.362,81	%113	%71
SGK Devlet Prim Giderleri	5.179.824,55	8.363.176,51	14.099.159,53	%61	%69
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	196.637.487,65	386.701.975,53	789.356.152,50	%97	%104
Faiz Giderleri	1.993.045,59	16.105.426,95	18.674.078,27	%708	%16
Cari Transferler	5.094.757,38	9.543.439,15	17.343.911,18	%87	%82
Sermaye Giderleri	153.086.845,75	134.830.694,91	195.356.850,02	-%12	%45
Sermaye Transferleri	5.839.582,34	17.893.654,82	31.366.980,54	%206	%75
Borç Verme	0,00	0,00	0,00		
Yedek Ödenek	0,00	0,00	0,00		
Toplam	402.501.182,82	647.257.148,28	1.192.370.494,85	%61	%84

İdarenin son üç yıla ilişkin Bütçe Geliri gerçekleştirmeleri ve değişim oranları ise şöyledir:

Tablo 6: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gelir Gerçekleştirmeleri Değişimi

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	28,363,586.08	41,390,243.69	63,246,482.09	%45	%34
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	58,730,769.83	239,006,140.18	240,766,416.51	%306	%007
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	428,593.89	1,357,576.44	15,628,143.20	%216	%91
Diğer Gelirler	220,638,319.59	478,825,414.58	754,767,940.28	%117	%36
Sermaye Gelirleri	60,500.00	8,546,857.00	0,00	%140	0
Alacaklardan Tahsilat					
Toplam	308,221,769.39	769,126,231.89	1,074,408,982.08	%149	%28
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)					
Net Toplam	308,221,769.39	769,126,231.89	1,074,408,982.08	%149	%28

Belediyenin 2024 yılı faaliyet sonuçları tablosuna göre, faaliyet giderleri 1.218.090.200,70 TL iken, faaliyet gelirleri de 1.089.392.602,96 TL'dir. Bu kapsamda dönem sonu olumsuz faaliyet sonucu 128.697.597,74 TL olarak gerçekleşmiştir.

İdarenin şirketleri ve şirketlerinin yapısı ile bütçe içi işletmesi aşağıdaki Tablolarda yer almaktadır.

Tablo 7: İdarenin Şirket Yapısı

Şirket Adı	Kuruluş Yılı	Toplam Şirket Sermaye Tutarı	Belediye Hisse Oranı (%)	Diğer Ortakların Hisse Oranları	Bağlı Olduğu Vergi Dairesi ve Vergi Numarası
Burdur Belediye Başkanlığı İktisadi İşletmesi	2017	20.000,00	100	0	Burdur 1910598761
Burdur Akaryakıt Hiz. Paz. Ve San. Tic. A.Ş.	1990	201.600.000,00	99,99	0,01	Burdur 1910005458

Tablo 8: Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler

Belediye Şirketi Adı	Hissedar Olduğu Şirket	Toplam Sermaye Tutarı	Belediye Şirketinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı	Belediye Şirketinin Hisse Oranı (%)
----------------------	------------------------	-----------------------	---	-------------------------------------

Burdur Akaryakıt Hiz. Paz. Ve. San. Tic. A.Ş.	Burdur İhtiyaç Mad. İnş. San. Ve Tic. A.Ş.	11.355.000,00	11.355.000,00	100
---	--	---------------	---------------	-----

Burdur Belediyesinin 15.01.2015 tarihinde "Burdur Belediye Başkanlığı İktisadi İşletmesi" adıyla kurulmuş bütçe içi iktisadi işletmesi bulunmaktadır. İşletmenini faaliyet alanı, otopark ve garaj, lokanta, restoran, otel, çay bahçesi, kafe, kıraathane, kafeterya, düğün ve kokteyl salonu, spor salonu işletmeciliği, pamuklu ve kumaş üretimi, elektrik enerjisi üretimi, tahıl ve kereste ticaretidir. Bütçesi ve muhasebesi Belediye Bütçesi içerisinde takip edilmektedir. Belediyenin, Burdur Akaryakıt Hizmetleri Pazarlama A.Ş. (BAHTAŞ)'de %99,99 oranında hissesi bulunmakta, Burdur İhtiyaç Maddeleri ve İnş. San. ve Tic. A.Ş.'nin sermayesinin tamamı ise BAHTAŞ'a ait bulunmaktadır. Ayrıca Belediye TOROSGAZ Isparta Burdur Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'de %2,50 oranında hisseye sahiptir.

İdarenin 5018 sayılı Kanun gereği 2020-2024 dönemini kapsayan beş yıllık Stratejik Planı ve yıllık Performans Programı bulunmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Burdur Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve

standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi

kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç

kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kontrol ortamı, iç kontrol sisteminin diğer bileşenleri için bir temel oluşturur. Kontrol ortamında esas unsur idarede iç kontrolün üst yönetim tarafından sahiplenilmesi ve iç kontrol bilincinin oluşturulmasıdır. Bu itibarla kontrol ortamı genel anlamda kurum kültürünü ifade eder.

Kontrol ortamına yönelik olarak;

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Kurum organizasyon şeması güncellenmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları kısmen yeterlidir. Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 29'uncu maddesine istinaden 21.03.2016 tarih ve 374 sayılı Başkanlık oluru ile etik komisyonu kurulmuş ve Burdur Belediyesi Etik Davranış Yönergesi çıkarılmıştır.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler, İç Kontrol Uyum Eylem Planı tamamlanmadığından eksiktir.

Risk Değerlendirme Standartları

Risk değerlendirme, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için yapılan tüm faaliyetlerde karşılaşılabilecek risklerin tanımlanması, analiz edilmesi ve bu risklerin nasıl yönetilmesi gerektiğine karar verilmesi süreçlerini içerir. Bu kapsamda risk değerlendirme, tüm iş süreçlerinde geçerli olan tehdit ve fırsatların katılımcı yöntemlerle belirlenmesi ve belirlenen unsurların etki ve olasılık analizlerinin yapılmasını gerektiren bir iç kontrol bileşenidir.

Bu bileşene yönelik olarak;

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

Kontrol faaliyetleri, hali hazırda mevcut olan ya da gerçekleşmesi öngörülen riskleri ortadan kaldırmak, etki ve/veya ihtimalini azaltmak üzere planlanarak uygulanan tüm eylemlerdir. Kontrol faaliyetleri, belirlenen her bir risk için farklılık arz edebilir. Zira söz konusu faaliyetlerin başarılı olabilmesi, karşılık geldiği her riske uygun bir şekilde belirlenmiş olmasına bağlıdır. Bununla birlikte uygulamaya konulan kontrol faaliyetlerinin sürekli takip edilerek bunlar üzerinde gerekli iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir.

Bu bileşene yönelik olarak;

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. Yetki devri ve sınırları kurum organizasyon şeması ile birim yönetmeliklerinde belirtilmiş olup ayrıca iç yazışmalarla üst yönetici tarafından bildirilmektedir.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmamıştır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

Bilgi ve iletişim, iç kontrol sisteminin diğer unsurları olan kontrol ortamı, risk değerlendirme, kontrol faaliyetleri ve izleme arasındaki koordinasyonu sağlar. Bu anlamda kurumun belirlenen amaç ve hedeflerine ulaşması için yürütülen faaliyetler ile söz konusu faaliyetlere yönelik tespit edilen risklerin ve belirlenen kontrol faaliyetlerinin ilgili tüm görevlilere zamanında, uygun bir şekilde aktarılması bilgi ve iletişim bileşeni tarafından sağlanır.

Bu bileşene yönelik olarak;

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İzleme, iç kontrol sürecinin performansını tespit etmek amacıyla, söz konusu sürecin belirlenen uygun aralıklarla düzenli olarak izlenmesidir. Bu kapsamda izleme bileşeni, diğer iç kontrol bileşenlerine ilişkin faaliyetlerin uygun şekilde belirlenerek yürütülmesini izler ve belirli aralıklarla sürekli olarak değerlendirmeler yapar. Söz konusu değerlendirme sonucunda tespit edilen eksiklikler belirlenerek ilgililere iletilir.

Söz konusu bileşene yönelik olarak;

İdarede, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmuştur. Ancak, henüz toplanmamıştır. Bu nedenle iç kontrol sistemine yönelik bir değerlendirme bulunmamaktadır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup 3 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 1'i doludur.

İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin 2017 yılında düzenlenmiş 1 adet denetim raporu bulunmaktadır. Bunun dışında iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

Kanun uyarınca; üst yöneticiler kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumludurlar ve bu sorumluluğun gereklerinin harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirilecektir. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından üst yöneticileri ile diğer yöneticiler tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınmalıdır.

Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini, Belediyenin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini, her türlü mali karar ve işlemlerde olası usulsüzlüğün önlenmesini, varlıkların kötüye kullanılmasını ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını teminen 5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde; "Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı" hazırlanarak yürürlüğe girmesinin ve iç kontrol sisteminin işletilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Burdur Belediyesi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Alacakların Takibe Alınması İşlemlerinin Vade Yapılarına Göre Muhasebeleştirilmemesi, Tecil ve Tehir Şartlarına Uymayanların Takipli Alacak Haline Getirilmemesi

Yapılan incelemede, 120-Gelirlerden alacaklar hesabında izlenen alacaklardan vadesinde ödenmeyenlerin, vadesinde ödenmediği tarih itibarıyla 121-Gelirlerden takipli alacaklar hesabına aktarılmadığı; 122-Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında kayıtlı yapılandırılmış alacaklardan vadesinde ödenmeyenlerin 121-Gelirlerden takipli alacaklar hesabına kaydının yapılmadığı; 121 nolu hesaba aktarma sürecinin, işlemin gerçekleştiği zaman yerine toplu olarak yıl sonunda yapıldığı; Burdur Belediyesi 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu’nda da yer alan konu ile ilgili 2024 yılı denetiminde izleme yapıldığı ve bulgu konusu tespitinin giderilmediği görülmüştür.

03.12.2014 tarihli ve 2014/7052 sayılı BKK ile yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği (RG: 23.12.2014/29214)’nin 16’ncı maddesinin birinci fıkrasında, bir ekonomik değerin; yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirileceği belirtilerek tahakkuk esaslı muhasebe sistemine vurgu yapılmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 87'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, ilgili servislerce tahakkuk bordroları ile ya da tahakkuk fişleri ile muhasebe birimine bildirilen gelirlerden alacak tahakkuklarının, düzenlenecek muhasebe işlem fişiyle ilgili hesaplara alınarak tahakkuk kayıtlarının yapılacağı ve gün içindeki gelirlerden alacak tahakkuklarının gün sonuna kadar muhasebe servisine bildirileceği; (b) bendinde, gelirlerden alacakların terkinine ilişkin düzeltme ve iade belgelerini muhasebe servisine gönderildiğinde, her bir düzeltme ve iade belgesi için düzenlenecek muhasebe işlem fişiyle veya düzeltme ve iade belgelerinin ekli olduğu günlük icmal listesine göre düzenlenecek muhasebe işlem fişiyle yılı içinde gelirler hesabına (yılı geçmiş ise giderler hesabına) borç, gelirlerden alacaklar hesabına alacak kaydedilerek terkin edilen tutarlar kayıtlardan çıkarılacağı belirtilmiştir; 88'inci maddesinde ise bu hesapta kayıtlı alacaklar için tahakkuk ettirilen faiz tutarlarının bu hesaba borç, 600-Gelirler hesabına alacak kaydedileceği; 220-Gelirlerden Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inen tutarların bu hesaba borç, 220-Gelirlerden alacaklar hesabına alacak kaydedileceği; tahakkuktan yapılan terkin ve tenzillerin bu hesaba alacak, yılı içinde 600-Gelirler hesabına (yılı geçtikten sonra 630-Giderler hesabına) borç kaydedileceği; tahakkuk eden gelirlerden alacaklardan, tecil ve tehir edilenlerin bu hesaba alacak, vadesine göre 122-Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı veya 222-Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına borç kaydedileceği; ilgili servislerden yıl içerisinde takibat servisine devredilen gelirlerden alacakların bu hesaba alacak, 121-Gelirlerden takipli alacaklar hesabına borç kaydedileceği; bu hesapta kayıtlı tutarlardan mali yılsonuna kadar tahsili gerekenlerden tahsil edilemeyen tutarların, mali yılsonunda takibat servisine devredilerek bu hesaba alacak, 121-Gelirlerden takipli alacaklar hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 89'uncu maddesinde 121-Gelirlerden takipli alacaklar hesabının niteliğine yer verilmiş; 92'nci maddesinde 122-Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabının hangi durumlarda kullanılacağı açıklanırken; 93'üncü maddesinde, 122-Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına ilişkin işlemler açıklanmış; 94'üncü maddesinde ise hesabın işleyişine yer verilmiştir.

Özetle; 120 nolu hesaba kaydedilen alacaklardan vadesinde tahsil edilmeyenler vadenin geçtiği gün itibariyle, 122 nolu hesapta kayıtlı olup da yapılandırması bozulan alacakların da yapılandırmanın bozulduğu tarih itibariyle bu hesaplardan çıkışları yapılarak 121 nolu hesaba aktarılması gerekmektedir.

İdare cevabında, 120 Gelirlerden alacaklar hesabı, 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabı ve 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde düzenlenen esaslara göre kullanılmasının sağlanacağı belirtilmekle birlikte bu hususta bir aşama kaydetmediği anlaşılmaktadır.

Bu bakımdan; alacakların tahakkuk, takip, tecil ve tehir işlemlerinin sağlıklı bir şekilde izlenebilmesini, vade yapılarına göre hesaplar arasında borç alacak işlemlerinin doğrudan gerçekleştirilmesini, yapılandırmaya ait şartların bozulması halinde hesaplar arasında otomatik kayıtların yapılmasını sağlayacak ve tüm belediye gelirlerinin dijital ortamda her bir mükellef için anlık takibini sağlayacak yazılım sisteminin kurulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Taşınmaz Mal Yönetiminde Mevzuata Aykırı Hususların Bulunması

Belediye taşınmazlarının birden fazla birim tarafından yönetilmesi, envanteri, kayıt altına alınması, cins tashihleri, fiili kullanımları gibi alanlarda çeşitli sorunlar bulunduğu ve bunların bir kısmının önceki yıllardan beri süre geldiği halde düzeltici işlem yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, kamu kaynakları; *"Borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerler"* şeklinde tanımlanmış; "Hesap Verme Sorumluluğu" kenar başlıklı 8'inci maddesinde, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda oldukları belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasında belediyelerde belediye başkanının üst yönetici olduğu belirtildikten sonra, ikinci fıkrasında üst yöneticilerin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden mahallî idarelerde meclislerine karşı sorumlu oldukları vurgulanmış ve üçüncü fıkrasında ise üst yöneticilerin, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri hükmüne yer verilmiştir.

Kamu kaynağı niteliğindeki taşınmaz malların edinimi, satışı, tahsisi ve devri gibi konulara ait genel hükümler ise 5018 Sayılı Kanun'un üçüncü kısmında yer almaktadır. Burada yer alan düzenlemeler doğrultusunda hazırlanıp yürürlüğe konulmuş ikincil mevzuat bulunmaktadır. Bunların önde gelenlerinden ikisi, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik (RG: 02.10.2006/26307) ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik (10.10.2006/26315)'tir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre kamu idareleri, tapuda kayıtlı olan ve olmayan taşınmazlarını mevzuatta belirtilen şekillerle kayıt altına almalı, bunlarla ilgili icmaller düzenlemeli, tapuda adına tescilli taşınmazlarını kontrol etmeli, cins tashihlerini fiili kullanımlarına uygun şekilde yapmalı ve bu süreçleri yerine getirecek personel görevlendirmeleri yapmalıdır.

Diğer yandan, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'te, kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazların birbirlerine bedelsiz olarak tahsis ve devri ile Hazineye ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kamu idarelerine tahsis ve devir işlemlerine ait usul ve esaslara ilişkin ayrıntılı hukuksal düzenlemeler yer almaktadır.

Taşınmaz mal yönetimi mevzuatında düzenlenmiş iş ve işlem süreçlerinin Burdur Belediyesi tarafından uygulanma durumlarına ait yapılan incelemede aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

- Taşınmazların yönetimi konusunda Belediyede faaliyet gösteren birden fazla birim bulunduğu ve bu birimler içerisinde konu ile ilgili "Emlak ve İstimlak Müdürlüğü" gibi ayrıca bir servis oluşturulmadığı görülmüştür. Mali Hizmetler Müdürlüğü taşınmazların kiralaması, satışı gibi süreçleri yerine getirmekte iken; kamulaştırma işlemleri, artık taşınmazların satışı, satılan taşınmazların tapu devri, bedelsiz devir işlemleri, tahsislere ait işlemler, taşınmazlar üzerindeki yapıların sisteme işlenmesi, adres verilmesi ve kod (numara) verilmesine ait süreçler İmar ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu alandaki çok başlı yapı, koordinasyon sorununu gündeme getirmekte, taşınmazların yönetimini zorlaştırmaktadır.
- Geçmiş yılların Sayıştay denetim raporlarında da yer aldığı üzere, taşınmazların kaydına ilişkin yönetmelik hükümlerine uygun hareket edilmemiş, bu yöndeki çalışmalar tamamlanmamış, cetveller, formlar oluşturulmamıştır.

- Geçmiş yılların Sayıştay denetim raporlarında da yer aldığı üzere, taşınmazların tapu kayıtlarında görünen cinsi ile fiili kullanımı arasında farklılıklar bulunmakta olup, cins tashihi işlemleri tamamlanmamıştır.
- Belediyeye ait taşınmazlara ilişkin fiili envanter çalışmaları tamamlanmamıştır. Bu durum Belediyeye ait taşınmazların sayı, cins ve fiili kullanımlarının İdare tarafından tam olarak bilinmemesine sebep olmaktadır. Örneğin cinsi arsa olan taşınmazın üzerinde konut ya da okul bulunabilmektedir. Ancak konu ile ilgili Belediyenin bilgisi olmadığından kullanımı gerçekleştiren şahıs ya da kurumlara herhangi bir işlem yapılmamaktadır.
- Tapu Müdürlüğünde Belediye adına tescilli olup belediye envanterinde görünmeyen ya da Belediye envanterinde yer alıp Tapu Müdürlüğünde görünmeyen taşınmazlar bulunmaktadır.
- Kamu kurum ve kuruluşlarına geçmiş yıllarda bedelsiz devirler yapılmış ancak bunlar için tapuya şerh konulmamıştır. Mevcut durumda hangi tarihlerde, hangi taşınmazların bedelsiz devir yapıldığı tam olarak bilinmemektedir.
- Görevlilerce geçmiş yıllarda yapılmış taşınmaz tahsislerinin olabileceği ancak bu konu ile ilgili sağlıklı bir bilgi bulunmadığı ifade edilmiştir.
- Geçmiş yıllarda Belediye envanterine alınan taşınmazların bazılarının değer tespiti tam olarak yapılmamış, değeri belirlenenlerde ise muhasebeye kaydedilen rakamlar izleyen yıllarda yeniden değerlemeye tabi tutulmamıştır. Bu durum mali tablolarda yer alan rakamların gerçek durumu yansıtmamasına sebep olmaktadır.
- Belediyeden taşınmaz kiralaması yapmış 213 kiracının 31.12.2024 tarihi itibarıyla gecikme bedeli dahil toplam 10.075.564,19 TL borcu bulunmaktadır. Bunların 83'ü hakkında İdare tarafından hukuksal süreç başlatılmış olup, 130'u ile ilgili takibat başlatılmamıştır.

İdarenin cevabında, taşınmazların tek elden yönetilmesi hususunda Emlak ve İstimlak Müdürlüğü/Servisi kurulması konusunun değerlendirildiği; Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uygun olarak cetvellerin ve formların oluşturulması için saha çalışmalarına başlandığı; bu kapsamda tapuda kayıtlı olan taşınmazlar için Yönetmelik eki EK-2 formun tamamlandığı; Tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar için Yönetmelik eki EK-3 formun tespit ve kayıt işlemlerinin devam ettiği; Yönetmelik eki EK-4 forma kaydedilecek nitelikte taşınmaz bulunmadığı için düzenlenmediği; Yönetmelik eki EK-5 form için tespit işlemlerinin tamamlanmış olup kayıt işlemlerinin devam ettiği; Yönetmelik

eki EK-6 f-ormun hazırlanması için tespit ve kayıt işlemlerinin devam ettiği; Yönetmelik eki EK-7 İcmal Cetvelinin diğer formların tamamlanmasına müteakip hazırlanacağı; saha çalışmalarının tamamlanmasına müteakip cins tashihi işlemlerinin başlatılacağı; günümüz koşullarına uygun değer tespitleri yapılarak muhasebe kayıtlarının düzeltileceği; tahsis veya bedelsiz devir yoluyla diğer kamu idarelerinin kullanıma verilen taşınmazların tahsis veya devir amacıyla kullanılıp kullanılmadığının tespit edilerek amacı dışında kullananlar hakkında gerekli işlemlerin başlatılacağı; Belediyenin bilgisi dışında taşınmazlarda işgalci durumunda bulunanlarla ilgili hukuki süreçlerin başlatılacağı; kira borcunu ödemeyenler için ise sözleşme hükümlerine göre hukuki süreçlerin başlatılacağı ifade edilmekle birlikte bulguda belirtilen hususların yerine getirildiğine ilişkin açıklama ve kanıtlayıcı belgeye yer verilmemiştir.

Belediye taşınmazlarının yönetimine ilişkin tespit edilen yukarıdaki sorunların giderilmesi ve sorun alanlarının ortadan kaldırılabilmesi için;

- Taşınmazların bütün yönleriyle tek bir elden yönetimine ilişkin Belediye organizasyon yapısı içerisinde Emlak ve İstimlak Müdürlüğü oluşturulması ve birimin çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi;
- Belediyeye ait taşınmazların tamamının tespit edilmesi, fiili kullanımlarına ilişkin envanter çalışması yapılması ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre kayıtlarının yapılması, cetvel ve formların düzenlenmesi, numaralandırma işlemlerinin tamamlanması;
- Taşınmaz mallarla ilgili belirli periyotlarda envanter çalışması yapılması ve yerinde incelemelerle fiili durumlarının kontrol altında tutulması;
- Taşınmazların fiili envanterinin çıkarılmasının devamında; envanter kayıtları ile tapu kayıtları karşılaştırılmak suretiyle cins tashihlerinin yapılması, günümüz koşullarına uygun değer tespitleri yapılarak muhasebe kayıtlarının düzeltilmesi, tahsis veya bedelsiz devir yoluyla diğer kamu idarelerinin kullanımına devredilen taşınmazların tahsis ya da devir amacı dışında kullanılanlarına ait gerekli işlemlerin başlatılması, İdarenin bilgisi dışında işgalci durumunda bulunanlarla ilgili hukuksal süreçlerin yerine getirilmesi;
- Kira borcunu ödemeyenlerin tamamı hakkında hukuksal süreçlerin başlatılması, kiralama sözleşmelerinde yer alan, *“bir yıl içinde iki defa kira bedelinin ödenmemesi halinde Belediye ayrıca yazılı ihtarla gerek kalmaksızın sözleşmeyi feshetmekte tek taraflı olarak yetkilidir.”* hükmünün hayata geçirilmesi;

Gerektiği değerlendirilmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına Yönelik Önlemlerin Alınmaması

Belediye bünyesinden istihdam edilen işçilere yıllık izinlerinin mevzuata uygun olarak kullandırılmadığı, bu yönde çalışma başlatıldığı ancak henüz sonuçlandırılmadığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde, iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde ise yıllık ücretli izinlerin yürütölen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline dair hususların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir Yönetmelikle gösterileceği belirtilmiştir.

İş Kanunu'nun 59'uncu maddesinde yer alan, iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde, işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretinin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceğine yönelik düzenlemenin, yıllık iznin kullanılıp kullanılmamasına ilişkin bir esneklik olarak değil, izin kullanılmadan iş akdinin feshedilmiş olması durumlarında, işçinin mağduriyetinin önlenmesi olarak algılanması gerekmektedir.

4857 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesindeki düzenlemeye göre işverenin işçilere sürekli bir şekilde yıllık izin vermesi zorunludur. Ayrıca, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesine göre, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar bu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka

uygun olarak elde edilmesinden sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Tasarruf Tedbirleri” konulu 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinin “Personel Giderleri” başlıklı bölümünde de, 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içerisinde hak kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, ayrıca, ilgililerin önceki yıllarda hak kazanıp da kullanmadıkları yıllık ücretli izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılmasının esas olduğu vurgulanmıştır. Yıllık izinlerin kullandırılmaması nedeniyle kurumların yüksek miktarda yıllık izin ücreti ödemek zorunda kalacağı açıktır.

Burdur Belediyesi 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda da yer alan tespit ile ilgili İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü tarafından kadrolu işçilerin yıllık izinlerinin kullandırılması için bütün müdürlüklere yazı gönderildiği ancak henüz sorunun tam olarak giderilmediği görülmüştür.

İdarenin cevabında, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğünce tüm müdürlüklere izinlerin kullandırılmasıyla ilgili uyarı yazısının yazıldığı ve konunun İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğünce takip edileceği belirtilmekle birlikte, uygulamaya geçildiği ifade edilmemiştir.

Birlikmiş yıllık izin haklarının kullandırılmaması, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 56'ncı maddesi ile 5018 sayılı Kanun'daki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ilkesine aykırı olup; söz konusu izinlerin mezkur Cumhurbaşkanlığı Genelgesi çerçevesinde ve yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un 32'nci maddesinde ise harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu olduklarına yer verilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" kenar başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında, idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu belirtilmiştir; üçüncü fıkrasında, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınırken; dördüncü fıkrasında, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ile belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu kuralına yer verilmiştir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde 2024 yılı için yaklaşık maliyeti 2.076.108 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarının bu usulle gerçekleştirilebileceği hüküm altına alınırken; 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 622.756,00 TL, diğer idarelerin 207.453,00 TL'sini aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaaşeye ilişkin alımlarının bu bent kapsamında temin edebileceği belirtilmiştir; 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde ise bu Kanunun 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı kuralına yer verilmiştir.

Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan "4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62'nci Maddesinin (ı) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ (RG: 31.12.2020/31351)"ın 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, Kanunun 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı ve mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranının hesaplanacağı belirtilirken; altıncı fıkrasında, idarelerin bütçelerinde; mal veya hizmet alımları için öngörülen ödenek tutarının %10'unun, Kanunun 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitlerin toplamını; yapım işleri için öngörülen ödenek tutarının %10'unun ise 22'nci maddenin (d) bendinde yer alan parasal limiti geçmesi halinde Kuruldan uygun görüş alınmasının şart olduğu kuralına yer verilmiştir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan incelemede, kurumun 2024 yılı mal, hizmet ve yapım işlerine ait ödenekler ile 4734 sayılı Kanun'un 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yapılan harcama tutarları incelenmiştir.

Tablo 9: Doğrudan Temin ve Pazarlık Yöntemlerinde Limit Aşımı Durumu

Mal Alımları (TL)	
Ödenek (A)	316.115.500,00
Ödeneğin %10'u (B=A*0.10)	31.611.550,00
21 f (C)	13.271.652,79
22 d (D)	39.725.255,55
21 f + 22 d (C+D)	52.996.908,34
%10 Limitini Aşan Tutar (F=E-B)	21.385.358,34
Hizmet Alımları (TL)	
Ödenek (A)	559.825.429,00
Ödeneğin %10'u (B=A*0.10)	55.982.542,90
21 f (C)	4.114.500,00
22 d (D)	28.717.792,07
21 f + 22 d (C+D)	32.832.292,07
%10 Limitini Aşan Tutar (F=E-B)	-
Yapım İşleri (TL)	
Ödenek (A)	172.571.314,00
Ödeneğin %10'u (B=A*0.10)	17.257.131,40
21 f (C)	0,00
22 d (D)	0,00
21 f + 22 d (C+D)	0,00
%10 Limitini Aşan Tutar (F=E-B)	-

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, mal alımlarında %10'luk limitin aşılmasına rağmen, Kamu İhale Kurulundan izin alınmadan harcamada bulunulduğu görülmüştür.

İdarenin cevabında, hizmet alımları ve yapım işlerine ilişkin harcamalarda Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (I) bendinde bahsedilen %10 sınırının aşılmadığı, sadece mal alımlarında bu sınırın aşıldığı ve bundan sonraki süreçte bu sınırın aşılmaması için müdürlüklerle gerekli yazışmaların yapılacağı; aşılmasının zorunlu olduğu hallerde ise Kamu İhale Kurulundan gerekli izinlerin alınacağı belirtilmekle birlikte, yasal sınırın aşılmaması için gerekli önlemlerin alındığı ifade edilmemiştir.

İdarenin mal ve hizmet alımları ile yapım işleri ödeneklerini sürekli takip ederek limitin aşılmasını gerektiren durumların ortaya çıkması halinde, Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alması; uygun görüş almadan 4734 sayılı Kanunun 21/f ve 22/d maddelerine göre mal alımı harcamasında bulunmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: İdarenin Bütçe İçi İşletmesinin Çalışma ve Faaliyet Süreçlerinde Mevzuata Uygun Olmayan Hususların Bulunması

İdarenin Bütçe İçi İşletmesi tarafından otelcilik, yeme-içme, üretim-pazarlama gibi farklı sektörlerde faaliyette bulunan çok sayıda işyerinin bulunduğu, işletmenin çalışma ve faaliyet süreçlerinde Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği'ndeki kurallarla bağdaşmayan uygulamalar olduğu görülmüştür.

Burdur Belediye Meclisinin 02.12.2015 tarih ve 2015/209 sayılı kararı ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 27.09.2016 tarihli onayı ile “Budur Belediyesi Sosyal ve İktisadi İşletmesi” adıyla bütçe içi iktisadi işletme kurulmuştur.

Yapılan incelemede;

- İşletmenin iktisadi ve ticari işleri için İdarenin 2024 Yılı Bütçesinde, “borç verme” kodunda ödenek ayrılmadığı ve dolayısıyla ödeneğin İşletme adına açılacak özel hesaba aktarılmadığı;
- Muhasebe yetkilisine karşı sorumlu olmak üzere İşletmeye muhasebe yetkilisi mutemedi görevlendirilmediği;
- İşletme tarafından işletilen her bir işyeri için ayrı ayrı özel banka hesapları açılmadığı, takip ve kontrolün tek düzen hesap planındaki her işyerinin ayrı kasa ve kredi kartı hesapları ile işyeri bazında çekilen muavin defter kayıtlarından sağlanmaya çalışıldığı;
- İşletme bütçesinden yapılan alımlarda, harcama yetkilisi tarafından onaylı harcama talimatı veya ihale onay belgesi düzenlenmediği, birim sorumluları tarafından belirlenen ihtiyaçlara göre alım yapıldığı;
- İşletmeye alınan taşınırın, muayene ve kabul komisyonlarınca muayenelerinin yapılmadığı ve ambara giriş ve çıkışları için Varlık İşlem Fişi/Taşınır İşlem Fişi düzenlenmediği;
- İşletmenin işyerlerinde satışa sunulan mal ve hizmetlerin birim maliyet hesabının yapılmadığı ve satış fiyatları ile kar oranının maliyet hesaplarına dayalı olmak yerine genel olarak tespit edildiği;

görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 71'inci maddesinde, belediyelerin, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği (RG:08.03.2011/27868)'nin 4'üncü maddesinde işletmenin mahalli idare teşkilat yapısındaki yeri, 5'inci maddesinde işletmenin harcama yetkilisi, 6'ncı maddesinde gerçekleştirme görevlisi düzenlenmiş ve 7'nci maddesinde ise mahalli idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe yetkilisinin işletmenin de muhasebe yetkilisi olduğu ve işletmenin hesabını, mahalli idare kesin hesabına dahil ederek ilgili mercilere vereceği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 8'inci maddesinin birinci fıkrasında, İdareye ait bütçenin kurumsal sınıflandırmasında, işletme, mahalli idare teşkilat şemasında ana hizmet birimi olarak yer alıyorsa kendi kodunda, başka bir hizmet birimi içinde yer alıyorsa yer aldığı hizmet birimi altında kodlanacağı; ikinci fıkrasında, işletme adına ayrılan ödeneklerin, fonksiyonel sınıflandırmada ekonomik işler ve hizmetler kodunda gösterileceği; üçüncü fıkrasında, işletmenin iktisadi ve ticari işlerine ilişkin giderlerinin işletme bütçesinden, bunun dışında kalan personel giderleri, sosyal güvenlik kurumuna devlet primi giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, sermaye giderleri ve transfer giderlerinin mahalli idare bütçesinden yapılacağı; dördüncü fıkrasında, işletme ödeneğinin iktisadi ve ticari işler için nakit sermaye olarak kullanılacak kısmının ekonomik sınıflandırmada borç verme kodunda gösterileceği ve bu ödeneğin işletme adına açılmış bir özel hesaba aktarılacak suretiyle kullanılacağı; beşinci fıkrasında, işletme ödeneğinden kullanılmayan kısmın yıl sonunda iptal edileceği ve işletme faaliyetlerinden sağlanan gelir fazlası veya kârın mahalli idare bütçesine gelir kaydedileceği kurallarına yer verilmiştir.

Yine Yönetmelik'in 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında, işletme faaliyetlerinin muhasebe işlemlerinin, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre mahalli idarenin muhasebe biriminde tutulacağı; ikinci fıkrasında, işletmenin Kurumlar Vergisine tabi faaliyetlerinin, hesap planı bakımından sadece bütçe işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve raporlanması bakımından Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine tabi olduğu; üçüncü fıkrasında, işletmenin ticari mal ve hizmet alım satımlarına ilişkin Kurumlar Vergisine tabi faaliyetleri için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda belirlenen muhasebe standartları, tek düzen hesap planı ve mali tablolarının çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslar çerçevesinde defter tutulacağı ve mahalli idare bütçesi içinde yapılan

personel ve diğer yönetim ve donatım giderlerinin kurum kazancının tespitinde ve Kurumlar Vergisi beyannamesini düzenlenmesinde ayrıca dikkate alınacağı; 10'uncu maddesinde, işletme faaliyetlerinde, mali işlemlerin gerçekleştirilmesinde ve muhasebeleştirilmesinde ödeme belgesine bağlanacak kanıtlayıcı belgelerde Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı; 12'nci maddesinde, işletmede muhasebe yetkilisi adına ve hesabına para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almak, muhafaza etmek, vermek veya göndermek ve bu işlemlerle ilgili olarak doğrudan muhasebe yetkilisine karşı sorumlu olmak üzere muhasebe yetkilisi mutemedi görevlendirileceği; 14'üncü maddesinde ise işletmenin ihale iş ve işlemlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile bu kanunlara dayanılarak yayımlanan yönetmeliklerin hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre; mahalli idarelere verilen görevlerden sadece özel gelir ve gideri olan görev alanlarında, meclislerinin kararı ve bakanlığın onayı ile bütçe içi işletme kurulabileceği; ancak kurmanın da yasal bir zorunluluk oluşturmadığı; kurulması durumunda, gelir ve harcamaların tabi olduğu mevzuat açısından herhangi bir farklılık olmadığı; farklılığın bütçeleştirme ile harcama ve muhasebeleştirme aşamalarında olduğu; farklılığın amacının da bütçe içi işletmelerin, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 2'nci maddesinin üçüncü ve altıncı fıkraları uyarınca Kurumlar Vergisi mükellefi olmaları hususu da göz önüne alındığında özel gelir ve giderlere ilişkin faaliyetlerin verimliliği, etkinliği, kârlılığı ve hesap verebilirliğini sağlamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda; bütçeleştirmedeki farklılık, İdare bütçesinin kurumsal sınıflandırmasında bütçe içi işletmenin bağlı olduğu hizmet biriminin altında bütçeleştirilmesi, işletme adına ayrılan (personel, yönetim, donatım ve demirbaş dahil) tüm ödeneklerin fonksiyonel sınıflandırmada ekonomik işler ve hizmetler kodunda, işletme ödeneğinin iktisadi ve ticari işler için nakit sermaye olarak kullanılacak kısmının ise ekonomik sınıflandırmada borç verme kodunda gösterilmesi ve borç verme ödeneğinin işletme adına açılmış bir özel hesaba aktarılacak suretiyle kullanılması ile işletme ödeneğinin kullanılmayan kısmının yıl sonunda iptal edilmesi ve işletme faaliyetlerinden sağlanan gelir fazlası veya kârın mahalli idare bütçesine gelir kaydedilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Harcama ve muhasebeleştirmedeki farklılık ise işletmede doğrudan muhasebe yetkilisine karşı sorumlu olmak üzere muhasebe yetkilisi mutemedi görevlendirilmesi; işletmenin iktisadi ve ticari işlerine ilişkin giderlerinin, işletme bütçesinden, yani İdare

bütçesinin ekonomik sınıflandırmasında borç verme kodunda gösterilerek, işletme adına açılan özel hesaba aktarılan işletme sermayesinden yapılıp, iktisadi ve ticari işlerine ilişkin harcama ve gelirlerin muhasebeleştirilmesi için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda belirlenen muhasebe standartları, tek düzen hesap planı ve mali tablolarının çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslar çerçevesinde defter tutulması; bunun dışında kalan personel giderleri, sosyal güvenlik kurumuna devlet primi giderleri, donatım ve demirbaşa ilişkin mal ve hizmet alım giderleri, sermaye giderleri ve transfer giderlerinin mahalli idare bütçesinden yapılıp, mahalli idare bütçesinde muhasebeleştirilmesi; kurum kazancının tespitinde ve Kurumlar Vergisi beyannamesini düzenlenmesinde mahalli idare bütçesi içinde yapılan personel ve diğer yönetim ve donatım giderlerinin de ayrıca dikkate alınması; mahalli idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten (ve aynı zamanda bütçe içi işletmenin de muhasebe yetkilisi olan) muhasebe yetkilisinin bütçe içi işletmenin hesabını, mahalli idare kesin hesabına dahil ederek ilgili mercilere verecek olması şeklindedir.

İdarenin cevabında; bütçe içi işletmenin iktisadi ve ticari işlerinde nakit sermaye olarak kullanılacak tutarın Belediye tarafından ekonomik sınıflandırmanın borç verme kodunda ödenek ayrılmak suretiyle bütçe içi işletmenin hesabına aktarılması suretiyle kullanılacağı; bütçe içi işletmede Muhasebe Yetkilisi adına ve hesabına para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almak, muhafaza etmek, vermek veya göndermek iş ve işlemleri için muhasebe yetkilisi mutemedi görevlendirileceği; bütçe içi işletmeye bağlı fazla sayıda işyeri bulunduğu düşünüldüğünde, tüm işyerlerinin takip ve kontrolünün tek düzen hesap planında her işyeri için ayrı kasa ve kredi kartı hesaplarıyla işyeri bazında çekilen muavin defter kayıtlarından sağlandığı ve uygulamada herhangi bir sıkıntı yaşanmadığı; bundan sonraki süreçte, gerekli altyapı çalışmaları tamamlandıktan sonra, bütçe içi işletmeye yapılacak alımlarda harcama talimatı veya ihale onay belgesi düzenleneceği; bütçe içi işletmeye yapılacak alımlarda, gerekli altyapı çalışmaları tamamlandıktan sonra, muayene ve kabul işlemleri ile ambar giriş-çıkış işlemlerinin mevzuata uygun şekilde yürütüleceği; bütçe içi işletmede kullanılmakta olan muhasebe programının birim maliyet hesaplaması hususunda yetersiz olması sebebiyle daha işlevsel ve daha etkin maliyet analiz programı üzerine araştırmalar yapıldığı, uygun programın temin edilmesi üzerine birimlerin maliyet ve karlılıklarının kontrol altına alınacağı; yıl sonlarında işletme ödeneğinden kullanılmayan kısmın iptal edilerek, bütçe içi işletme faaliyetlerinden gelir fazlası veya karın Belediye bütçesine aktarılarak gelir kaydedileceği belirtilerek bulgu konusuna katıldığı ifade edilmesine rağmen, çalışmaların belli bir aşamaya getirilip sonuçlandırılmadığı anlaşılmıştır.

Bu düzenlemelere göre;

* Bütçe içi işletmenin, iktisadi ve ticari işlerinde nakit sermaye olarak kullanılmak üzere İdarenin yılları bütçelerinde ekonomik sınıflandırmanın borç verme kodunda ödenek ayrılması ve bu ödeneğin işletme adına açılmış özel bir hesaba aktarılmak suretiyle kullanılması;

* İşletmede muhasebe yetkilisi adına ve hesabına para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almak, muhafaza etmek, vermek veya göndermek ve bu işlemlerle ilgili olarak doğrudan muhasebe yetkilisine karşı sorumlu olmak üzere 2489 sayılı Kefalet Kanunu'na göre kefalet tabi muhasebe yetkilisi mutemedi görevlendirilmesi;

* İşletmenin kafe, restoran, otel, satış mağazası gibi çok sayıda işyeri olduğundan, günlük gelir ve giderlerin işyeri bazında kasa sayım tutanağı ve banka hesap ekstrelerine dayalı olarak takip ve kontrollerinin sağlanması için her bir işyeri için ayrı ayrı özel banka hesabı açılması ve kasa defteri tutulması;

* İşletme bütçesinden kamu ihale mevzuatına tabi olmayan bir giderin geçici veya kesin olarak ödenebilmesi için giderin konusunu, gerekçesini, yapılacak iş veya hizmetin süresini, tutarını, kullanılabilir ödeneğini, tertibini, gerçekleştirme usulü ile gerçekleştirmeyle görevli olanlara ilişkin bilgileri gösteren ve harcama yetkilisinin imzasını taşıyan "harcama talimatı belgesi"nin; ihale usulüyle yapılacak alımlarda ise kamu ihale mevzuatında standart form olarak belirlenen ihale onay belgelerinin; doğrudan temin suretiyle veya kamu ihale mevzuatında belirtilen istisnai alımlarda ise alım konusu işin nev'i, niteliği, varsa proje numarası, miktarı, gereken hallerde yaklaşık maliyeti, kullanılabilir ödeneği ve tertibi, alımda uygulanacak usulü, avans ve fiyat farkı verilecekse şartlarını gösteren ve harcama yetkilisinin imzasını taşıyan "ihale onay belgesi"nin düzenlenmesi; birim sorumluları tarafından belirlenen ihtiyaçlara göre alım yapılması uygulamasına son verilmesi;

* İşletme 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği ve Taşınır Mal Yönetmeliği'ne tabi olduğundan, İşletmeye alınan taşınır malların alımında ve bedellerinin ödenmesinde, alınan malların muayene ve kabul komisyonlarınca muayenelerinin yapılarak tutanak altına alınması, ambara girişlerinde Varlık İşlem Fişi/Taşınır İşlem Fişinin düzenlenmesi ve bunların ödeme belgelerine bağlanması; ambardan işyerlerine tesliminde ambar çıkışlarına ilişkin Varlık İşlem Fişi/Taşınır İşlem Fişlerinin düzenlenerek dosyalanması;

* İşletmenin sabit maliyetleri (işletme binalarının yapım, bakım ve onarımları), işçilik maliyetleri (işçi ücretleri ve Sosyal Güvenlik Kurumu primleri), mefruşat ile demirbaş maliyetleri (yatak, perde, masa, sandalye, tencere, bardak, tabak, çatal, kaşık vb.), değişken maliyetleri (elektrik, su, yakacak vb.) İdare bütçesinden ödenirken; iktisadi ticari işlerine ilişkin işletme maliyetleri (üretimde veya ticarete kullanılan hammadde, yarı mamul veya mamul mallar) İdare bütçesine nakit sermaye olarak konulan ve İşletme adına açılan özel hesaba aktarılan ödenekten karşılandığından; İşletmenin iktisadi ticari işlerine ilişkin gider ve gelirlerini, izlenebilir hale getirerek İşletmenin verimliliğini, karlılığını ve hesap verebilirliğini sağlayabilmek için, İşletmenin satışa sunduğu her bir ürünün, üretim girdilerine dayalı birim maliyetleri (fiyat reçeteleri veya birim fiyatları)'nin hesaplanıp, makul bir kâr oranı eklenerek ürün fiyatlarının belirlenmesi ve işyerlerine verilen, üretimde kullanılan, satılan, tutanak ile imha edilen ve kalan malların miktarlarının birim maliyetler tabanında takip edilmesi;

* İşletme ödeneğinden kullanılmayan kısmın yıl sonunda iptal edilmesi, İşletme faaliyetlerinden sağlanan gelir fazlası veya kârın İdare bütçesine gelir kaydedilmesi ve bu sürecin her yıl yinelenmesi;

Gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Banka Kartlarıyla Yapılan Tahsilatların Süresi İçinde İdarenin Banka Hesabına Aktarılmaması

İdare tarafından banka kartı ile 10.10.2024 tarihinden sonra tahsil edilen gelirlerin takip eden iş günü içerisinde banka hesaplarına aktarılması gerekirken, yedi gün sonra aktarıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 73'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, banka kredi kartlarıyla yapılan tahsilatlara ilişkin olarak Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için belirtilen usul ve esaslara uyulacağı belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Hususi ödeme şekilleri" kenar başlıklı 41'inci maddesine 30.7.2003 tarihli ve 4962 sayılı Kanun'un 2'nci maddesiyle eklenen sekizinci fıkrasında, bankaların kamu alacaklarının kredi kartı, banka kartı ve benzeri kartlar ile ödenmesi sırasında kamu borçlusundan komisyon alabileceği; Maliye Bakanlığının, kredi kartı, banka kartı ve benzeri kartlar kullanılmak suretiyle yapılacak ödemelerde komisyon ödenmemesi için kamu alacağının vade tarihinden azami 20 gün öncesine kadar belirlenecek bir sürede ödeme yapılması şartını getirmeye ve ödemelerin;

komisyonsuz veya komisyon karşılığı yapılma şekillerinden birini veya her ikisini birlikte kullandırmaya yetkili olduğu belirtilmiş; Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Ödeme ve Tahsilat İşlemlerinin Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar (RG: 18.06.2011/27968)’ın “Banka hesapları” kenar başlıklı 8’inci maddesinin dokuzuncu fıkrası, 10.10.2024 tarihli ve 27968 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Yönetmelik değişikliğinin 7’nci maddesiyle, “Genel bütçeli idareler, faaliyetleri kapsamında yaptıracakları tahsilat işlemlerinin banka kartı veya kredi kartıyla yapılabilmesi için yurt içinde yerleşik diğer bankaları kullanabilir. Özel kanunların verdiği yetki kapsamında yapılan düzenlemelerde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, banka kartı ile yapılan tahsilatın takip eden iş günü içinde, kredi kartları ile yapılan tahsilatın azami 20 gün içerisinde tahsilat hesabına aktarılması zorunludur.” şeklinde değiştirilmiştir.

İdare banka kartı tahsilatlarına ilişkin olarak ilgili bankalara uyarı yazısı yazıldığını, gerekli düzeltmelerin yapılması için Banka Genel Müdürlüklerine yazıların yönlendirildiğini ve en kısa süre içinde tahsilatların gerçekleştirilmesinin sağlanacağını belirtmekle birlikte sürecin sonuçlanmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, İdarenin 10.10.2024 tarihinden sonra banka kartı ile yaptığı tahsilatın ertesi iş günü içinde, kredi kartıyla yaptığı tahsilatın ise azami yirmi gün içerisinde banka tarafından İdarenin bankadaki tahsilat hesabına aktarılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: İlan ve Reklam Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatı Yapılmayan İşyerlerinin Bulunması

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ilan ve reklamı kendi adına yapan gerçek ve tüzel kişiler ile ilan ve reklamı mutata meslek edinenlerden, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 15’inci maddesinde düzenlenen İlan ve Reklam Vergisi tarife ve oranlar üzerinden tarh ve tahakkuk işlemleri yapılmayan mükellefler bulunduğu, bu yönde çalışmalar başlatıldığı ancak henüz tamamlanmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanun’un “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” kenar başlıklı 38’inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda, öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmiş; 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 38’inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde ise belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek Belediye Başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın, İlan ve Reklam Vergisine tabi olduğu belirtilirken; 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında, İlan ve Reklam Vergisinin mükellefinin, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dahil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişiler olduğuna yer verilmiş; ikinci fıkrasında ise ilan ve reklam işlerini mutat meslek olarak ifa edenler, başkaları adına yaptıkları ilan ve reklamlara ait vergileri mükellefler adına ilgili belediyeye yatırmakla sorumlu tutulmuşlardır.

2464 sayılı Kanunun 15'inci maddesinde İlan ve Reklam Vergisi'nin tarifesi yer almış; maddede yer alan maktu vergi ve harç tarifelerinin güncel tutarları, 18.02.2014 tarihli ve 28917 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 10.02.2014 tarihli ve 2014/5896 sayılı BKK eki Karar'da düzenlenmiş; 16'ncı maddesinde ise ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklamın yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklamın bu işi mutat meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ilan ve reklam işini yapanlarca, ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine tarh ve tahakkuk ettirileceği; vergisinin beyanname verme süresi içinde ödeneceği ancak ilgili vergi tarifesinin 1, 2, ve 4'üncü bentlerinde yazılı yıllık ilan ve reklamlara ait vergilerin, belediye meclisince iki eşit taksitte alınmasına karar verilebileceği, hüküm altına alınmıştır.

Burdur Belediyesi 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda, yapılan örneklem üzerinden, bazı işyerlerinin ilan ve reklamlara ilişkin beyanname vermediği ve vergiyi ödemedikleri, belediye tarafından ise herhangi bir idari tarh, tahakkuk veya cezai işlem uygulanmadığı tespitine yer verilmiştir. Belediye tarafından verilen cevapta; Belediye Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü ve Mali Hizmetler Müdürlüğünce konuya ilişkin olarak ortak çalışma başlatıldığı, en kısa zamanda İlan ve Reklam Vergisi ödemeyen işyerleri tespit edilerek, tahakkuk ve tahsilat işlemlerine başlanacağı belirtilmiştir.

İdare cevabında, Belediyede daha önceki dönemde kullanılan belediye yönetim sisteminde modüller arasında Çevre Temizlik Vergisi, katı atık ve İlan Reklam vergileri arasında ilişki olmadığından karşılaştırma ve raporlama imkanı bulunmadığı; yeni kullanıma başlanan belediye yönetim sistemi ile bu modüllerin karşılaştırılması ve raporlanmasının daha sağlıklı yapılabilir duruma getirildiği; ayrıca Mali Hizmetler Müdürlüğü bünyesinde katı atık, çevre temizlik vergisi ve ilan reklam vergisi servisi kurularak, burada görevlendirilen personellerle saha denetimlerine başlandığı ve sürecin özenle takip edildiği ifade edilmektedir.

2024 yılı denetiminde yapılan izlemelerde ve İdarenin yukarıda verilen cevabında görüldüğü üzere, Mali Hizmetler Müdürlüğü bünyesinde katı atık, çevre temizlik vergisi ve ilan reklam vergisi servisi kurularak, burada görevlendirilen personelle saha denetimlerine başlanılmış olmakla birlikte; ilan ve reklam vergisi ödemeyen işyerleri için tarh, tahakkuk ve tahsilat işlemlerine henüz başlanmamış olduğu anlaşıldığından; bulgu konusu tespitin giderilmesi için İlan ve Reklam Vergisi ödemeyen mükelleflerden verginin tarh, tahakkuk ve tahsilatının yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin Çevre Temizlik Vergisi Ödememesi

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösteren bazı işletmelerin 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44'üncü maddesinde düzenlenen Çevre Temizlik Vergisini ödemediği; Belediye'nin tahakkuk ve tahsilat için çalışma başlatmakla birlikte çalışmaların henüz tamamlanamadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'un "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" kenar başlıklı 38'inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda, öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmiş; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde ise belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek Belediye Başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44'üncü maddesinin birinci fıkrasında, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu belirtilmiş; ikinci fıkrasında vergiden istisna tutulan idare, kurum ve kuruluşlar sayılmış; üçüncü fıkrasında, Verginin mükellefinin, binaları kullananlar olduğu ve mükellefiyetin binanın kullanımı ile başlayacağı hüküm altına alınmış; beşinci fıkrasından sonra ise işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait Çevre Temizlik Vergisinin tarifeye esas grup ve derece tablosuna yer verilmiştir.

Bu düzenlemelere göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde olan ve belediyenin çevre ve temizlik hizmetlerinden yararlanan tüm işyerleri Çevre Temizlik Vergisine tabi olduğu ve verginin mükellefi işyeri binasını kullananlar olduğu için, Burdur Belediyesi belediye ve

mücadir alan sınırları içindeki tüm işyerlerinden Çevre Temizlik Vergisi alınması gerekmektedir.

İdare cevabında, Belediyenin daha önceki dönemde kullanılan belediye yönetim sisteminde modüller arasında Çevre Temizlik Vergisi, katı atık ve İlan Reklam vergileri arasında ilişki olmadığından karşılaştırma ve raporlama imkanı bulunmadığı; yeni kullanıma başlanan belediye yönetim sistemi ile bu modüllerin karşılaştırılması ve raporlanmasının daha sağlıklı yapılabilir duruma getirildiği; ayrıca Mali Hizmetler Müdürlüğü bünyesinde katı atık, çevre temizlik vergisi ve ilan reklam vergisi servisi kurulup, burada görevlendirilen personelle saha denetimlerine başlandığı ve sürecin özenle takip edildiği ifade edilmekteyse de Bulgu konusu Çevre Temizlik Vergisinin tahsilatına başlandığına ilişkin bir açıklama getirilmediği gibi kanıtlayıcı belge de sunulmamıştır.

Burdur Belediyesi 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda bazı işletmelerin Çevre Temizlik Vergisi ödemedikleri tespitine yer verilmiş; İdare tarafından verilen cevapta ise Belediye Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü ve Mali Hizmetler Müdürlüğüne konuya ilişkin olarak ortak çalışma başlatıldığı, Çevre Temizlik Vergisi ödemeyen işletmelerin en kısa zamanda tespit edilerek, tahakkuk ve tahsilat işlemlerine başlanacağı, belirtilmiş olmakla birlikte; İdarenin 2024 yılı denetiminde konu ile ilgili çalışmaların henüz tamamlanmadığı görülmüştür. Bu itibarla Çevre Temizlik Vergisi ödemeyen işyerlerinin tespit işlemlerinin ivedilikle sonuçlandırılarak tahakkuk ve tahsilat işlemlerine başlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Katı Atık Bedeli Tahakkukları ve Vade Tarihleri Hakkında İşyerleri İle Sözleşme ve Bilgilendirme Yapılmaması

İşyerlerine uygulanan katı atık bedeli tahakkukları hakkında işyeri sahiplerinin Belediye tarafından bilgilendirilmediği halde gecikme bedelleri uygulandığı ve bunların bir kısmı için hukuki süreçlerin başlatıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinde, katı atık hizmetleri belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında yer alırken; 15'inci maddesinde ise katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Tanımlar" kenar başlıklı 2'nci maddesinde katı atık ve evsel katı atık tanımları, "*Katı atık: üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile*

özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı atık maddeler, / Evsel katı atık: Tehlikeli ve zararlı atık kapsamına girmeyen konut, sanayi, işyeri, piknik alanları gibi yerlerden gelen katı atıkları” şeklinde yapılırken; 11’inci maddesinde “... Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarife göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz...” denilmiştir.

Çevre Kanunu’nun 11’inci maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 97’nci ve 103’üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik (RG: 27.10.2010/27742)’te evsel katı atıkların tarifelendirilmesi ile ilgili detaylı açıklamalara yer verilmiştir.

Anılan Yönetmelik’in 8’inci maddesinde, Evsel Katı Atık İdarelerinin evsel katı atık hizmetini vermek veya verdirmekle, evsel katı atık hizmetlerine ilişkin tarifeleri belirlemekle ve evsel katı atık ücretini toplamakla yükümlü oldukları belirtilmiş; 18’inci maddesinin birinci fıkrasında, evsel katı atık hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esaslarının kullanılacağı ve bu esasların uygulanmasına yönelik detayları içeren ve tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesinde faydalanılabilecek usul ve esasların Bakanlık tarafından hazırlanan ve Bakanlığın internet sayfasında yayınlanan Evsel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz’da yer aldığı belirtilirken; ikinci fıkrasında, evsel katı atık hizmetlerine ait ücretler belirlenirken, atık üreticisinin ürettiği atık miktarının, (a) atık ağırlığı, (b) konteyner sayısı, konteyner hacmi, konteyner doluluk oranı ve atık toplama sıklığı, (c) atık toplama aracı sayısı, araç hacmi, araç doluluk oranı ve atık toplama sıklığı, (ç) atık üreticilerinin hanehalkı büyüklüğü, hastanelerde yatak sayısı, okullarda öğrenci sayısı gibi belirli özelliklerine göre belirlenebilecek sabit atık üretim değerlerinden biri veya birkaçı kullanılarak tespit edilebileceğine yer verilmiştir.

Yönetmelik’in 12’nci maddesine göre, atıksu altyapı yönetimleri ve/veya evsel katı atık idareleri hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone karşılıklı sözleşme yapmakla yükümlüdürler.

Yine aynı Yönetmelik’in 22’nci maddesinde, atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirmenin, yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılacağına yer verilirken; 23’üncü maddesinin birinci fıkrasında, mahalli idare

birlikleri veya belediye meclisince atıksu ve evsel katı atık tarife ücretleri kararı alınmadan önce halkın önerilen tarifeler ve esasları hakkında bilgilendirilmesi ve görüş ve önerilerinin alınması maksadıyla ücretlerin hangi esaslar çerçevesinde belirlendiğini, hangi ana maliyet kalemlerinin dikkate alındığını, geçmiş yıllardaki maliyetleri, planlanan yatırım programını ve önerilen tarifeleri içerecek bir rapor hazırlanacağı; ikinci fıkrasında belediyeler ve mahalli idare birliklerince hazırlanan raporların meclis kararlarının duyurulması yöntemi ile halka duyurulacağı; üçüncü fıkrasında, yorumların toplanması ve yorum verme süresinin, atıksu altyapı yönetimleri ve evsel katı atık idareleri tarafından uygun bir süreye göre düzenleneceği; dördüncü fıkrasında ise belediyeler ve mahalli idare birliklerinin ücret ve tarifelere ilişkin aldıkları meclis kararlarını diğer meclis kararları gibi duyuracakları belirtilmiştir.

Burdur ili sınırları içerisindeki katı atıkların toplanma, depolanma, bertaraf ve ücretlendirme süreçlerinin incelenmesi sonucunda; katı atıkların belediyeler tarafından toplanarak aktarma istasyonlarına taşındığı, aktarma istasyonlarındaki katı atıkların Burdur Belediyeler Birliği tarafından işletilen depolama sahasına taşındığı ve depolanma sahasındaki bertarafının Burdur Belediyeler Birliği tarafından işletme hakkı verilerek işletilen çöpten elektrik üretimi tesisinde yapıldığı görülmüştür.

Meskenlere tahakkuk ettirilen katı atık bedelinin tahsilatı su faturaları üzerinden gerçekleştirildiğinden bu alanda sorun bulunmamakla birlikte, aynı durum işyerleri için geçerli değildir. Şöyle ki, katı atık bedelinin belirlenmesi, tahakkuku ve ödenmesi konusunda işyerleri ile hizmet sözleşmesi imzalanmamış, bilgilendirme yapılmamıştır. İşyerleri için hesaplanan katı atık bedeli, sistem üzerinden otomatik tahakkuka bağlanmakta ve vadesi geçtikten sonra doğrudan gecikme bedeli uygulanmaktadır. Katı atık bedeli ödemesi konusunda bilgisi olmayan işyeri sahipleri, bu kapsamda bir borcu olduğunu ve hatta duruma göre gecikmeye girdiğini ya bilmemekte ya da takibat başlatıldığında öğrenmektedirler. Bu işleyiş dolayısıyla mevcut durumda, katı atık bedeli tahakkuku yapılan ve borcunu ödememiş olan 1.988 adet işyeri bulunmaktadır. Bu işyerlerinin 31.12.2024 tarihi itibarıyla toplam 9.346.002,21 TL (6.676.037,73 TL asıl alacak + 2.669.964,48 TL gecikme zammı) borcu bulunmaktadır. Bunlardan 908'i hakkında hukuksal süreç başlatılmış, 1.080'i hakkında takibat yapılmamıştır.

İdarenin cevabında, İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 97 ve 103'üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 18 ve 23'üncü maddeleri uyarınca tam maliyet ve kirleten öder esasına göre Burdur Belediyesi Evsel Katı Atık Tarife Raporu hazırlandığı (Ek-8); hazırlanmış

olan raporun belediye meclisine sunulduğu ve gerekli meclis kararının alınıp, halkın bilgilendirilmesi amacıyla da Belediye internet sitesinde yayımlandığı; işyerleri için ise Belediye tarafından 2023 yılı içerisinde yapılan saha çalışmaları kapsamında, mücavir alan sınırları içerisindeki tüm iş yerlerine yönelik bilgilendirme yapıldığı; Burdur Belediye Başkanlığı Evsel Katı Atık Tarifesi Beyannamesinin ilgili işletmelere dağıtılarak, beyan formunun imzalatırıldığı; işyerleri için yapılan tahakkukların ise belediye personeli tarafından işyerlerine tebliğ edileceği ifade edilmektedir.

İdarenin cevabının ve eki belgelerin incelenmesi sonucunda, Burdur Belediyesi 2025 Yılı Evsel Katı Atık Tarife Raporunun usulüne göre hazırlandığı ve İdarenin internet sitesine konulmak suretiyle halka duyurulduğu ile 2025 yılı içerisinde yapılan saha çalışmaları kapsamında, mücavir alan sınırları içerisindeki tüm iş yerlerine yönelik bilgilendirme yapıldığı; Burdur Belediye Başkanlığı Evsel Katı Atık Tarifesi Beyannamesinin ilgili işletmelere dağıtılarak, beyan formunun imzalatırıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın, işyerleri için yapılan tahakkukların belediye personeli tarafından işyerlerine tebliği işlemlerine henüz başlanmamış ve ayrıca katı atık bedeli tahakkuku yapılan ve borcunu ödememiş olan 1.988 adet işyerinin 31.12.2024 tarihi itibarıyla toplam 9.346.002,21 TL (6.676.037,73 TL asıl alacak + 2.669.964,48 TL gecikme zammı) borcuna ilişkin 908'i hakkında hukuksal süreç başlatılırken, 1.080'i hakkında takibat yapılmamasına ilişkin herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır.

Bu itibarla, aboneliği olmayan işyerleri için yapılan tahakkuklarla ilgili ilgililerine bildirim yapılarak borçtan haberdar edilme işlemlerine başlanması ile borcunu ödememiş olan 1.080 işyeri hakkında da takibat yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: Atıksu Ücret Tarifesinin Tam Maliyet Esasına Göre Belirlenmemesi ve Sanayiden Çıkan Kirlilik Yükü Fazla Atıksuların Doğrudan Kanalizasyona Verilmesi

Belediye Meclisi tarafından 2024 yılı atıksu ücret tarifesinin tam maliyet esasına göre belirlenmediği, ön arıtma tesisi bulunmayan organize sanayi bölgesinden çıkan atıksuların tüm kirlilik yükü ile birlikte kanalizasyona verildiği görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Tanımlar" kenar başlıklı 2'nci maddesinde atıksu ve kirleten tanımları, *"Kirleten: Faaliyetleri sırasında veya sonrasında doğrudan veya dolaylı olarak çevre kirliliğine, ekolojik dengenin ve çevrenin bozulmasına neden olan gerçek ve tüzel kişileri, / Atıksu: Evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirlenmiş veya*

özellikleri kısmen veya tamamen değişmiş sular” şeklinde yapılırken; 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde; “Kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamalar kirleten veya bozulmaya neden olan tarafından karşılanır. Kirletenin kirlenmeyi veya bozulmayı durdurmak, gidermek veya azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirletenden tahsil edilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanun’un 11’inci maddesinin dördüncü fıkrasında, atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler sorumlu tutulmuş; altıncı fıkrasında, atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacakların, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorunda oldukları, bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınacağı; bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılamayacağı kurallarına yer verilmiş; beşinci fıkrasında ise serbest ve/veya endüstri bölgelerinde bölge müdürlüklerinin, kültür ve turizm koruma ve gelişme bölgeleri ile turizm merkezlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı veya yetkili kıldığı birimlerin, organize sanayi bölgelerinde organize sanayi bölgesi yönetiminin, küçük sanayi sitelerinde kooperatif başkanlıklarının, atıksu altyapı yönetimlerince kurulan kooperatiflerde kooperatif yönetimlerinin, mevcut yerleşim alanlarından kopuk olarak münferit yapılmış tatil köyü, tatil sitesi, turizm tesis alanları vb. kullanım alanlarında ise site yönetimleri veya tesis işletmecilerinin atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı ve işletilmesinden sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Çevre Kanunu’nun 11’inci maddesine göre hazırlanarak yürürlüğe giren Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik (RG: 27.10.2010/27742)’in 5’inci maddesinin birinci fıkrasında, sürdürülebilir atıksu ve evsel katı atık hizmetlerinin yönetilmesi amacıyla tarifelerin belirlenmesinde; (a) toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılması, (b) tarifelerin kirleten öder ilkesine göre belirlenmesi, (c) atıksu hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, atıksu; evsel

katı atık hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin de evsel katı atık ile ilgili hizmetler dışında kullanılmaması ilkeleri benimsenmiştir.

Yönetmelik'in 13'üncü maddesine göre toplam sistem maliyeti, yatırımın finansal maliyeti, sistemin işletilmesi ve bakımı, sabit varlıkların amortisman maliyetleri, yönetim ve izleme giderleri, vergiler, kamulaştırma ve sistemin finansal sürdürülebilirliğini sağlayacak özkaynak getirisinden oluşan tam maliyeti içermektedir.

Yönetmelik'in 17'nci maddesinin birinci fıkrasında, atıksu hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esaslarının kullanılacağı, bu esasların uygulanmasına yönelik detayları içeren ve tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesinde faydalanılabilecek usul ve esasların Bakanlık tarafından Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz adıyla Bakanlığın internet sayfasında yayımlanacağı; ikinci fıkrasında, atıksu hizmetlerine ait ücretler belirlenirken; su sayaçlarından kaydedilen su miktarı, içme ve kullanma suyu kaynağı olarak yeraltı veya yüzey suyu kullanan ve şebekeye bağlı olmayan aboneler için atıksu sayacı olan yerlerde ölçüm değerinin, olmayan yerlerde idarece belirlenecek atıksu miktarının esas alınacağı; üçüncü fıkrasında, sanayiler için ücretlendirmenin, atıksu debisi ve kirlilik yüküne, sanayi dışı aboneler için tüketilen su miktarına ya da idarece belirlenecek atıksu miktarlarına göre yapılacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 23'üncü maddesinin birinci fıkrasında, atıksu ve evsel katı atık tarife ücretleri kararı alınmadan önce halkın önerilen tarifeler ve esasları hakkında bilgilendirilmesi, görüş ve önerilerinin alınması maksadıyla ücretlerin hangi esaslar çerçevesinde belirlendiğini, hangi ana maliyet kalemlerinin dikkate alındığını, geçmiş yıllardaki maliyetleri, planlanan yatırım programını ve önerilen tarifeleri içerecek bir rapor hazırlayacağı; ikinci fıkrasında, hazırlanan raporların meclis kararlarının duyurulması yöntemi ile halka duyurulacağı; üçüncü fıkrasında, yorum süresi ve yorumların toplanması için uygun bir süre belirleneceği; dördüncü fıkrasında ise belediye ve mahalli idare birliklerinin ücret ve tarifelere ilişkin aldıkları meclis kararlarını diğer meclis kararlarındaki usule göre halka duyuracakları düzenlemelerine yer verilmiştir.

Konu ile ilgili yapılan inceleme sonucunda;

(i) 2024 yılı Belediye gelir tarifesinde atıksu bedelinin, içme suyu bedelinin %40'ı olarak belirlendiği; söz konusu tarifenin hangi kriterlere göre oluşturulduğu belli olmadığından tahsil edilen tutarların işletme maliyetlerini karşılayıp karşılamadığının bilinemediği; başka bir

ifadeyle tam maliyet esası kapsamında bir hesaplama yapılmadığı, bu konuda bir rapor hazırlanmadığı ve dolayısıyla vatandaşların tam olarak bilgilendirilmediği;

(ii) Atıksu bedelinin belirlenmesinde, kirleten öder ilkesi uyarınca meskenler ile ticarethaneler arasında kirlilik yükü dikkate alınarak ayırım yapılmadığı için mali açıdan kirleticiler arasında adaletsizliklere neden olduğu;

(iii) Organize sanayi bölgesi tarafından ön arıtma tesisi kurulmadığı için bu bölgeden çıkan atıksuların herhangi bir ön arıtma işlemine tabi tutulmadan kanalizasyona verildiği; bu suların kirlilik yükünün diğerlerine oranla yüksek olması nedeniyle arıtma işlemlerinin ilave maliyetlere neden olduğu ve bu maliyetlerin Belediye bütçesinden karşılanmak durumunda kalındığı;

(iv) Kendisine ait sondaj kuyusundan su kullanıp buradan çıkan atıksuları kanalizasyon hattına deşarj eden işyerleri için belirlenen atıksu bedelinin tam maliyet esasına ve kirleten öder ilkesine uygun düşmediği; 2024 yılı Belediye Gelir Tarifesinde sondaj suyu atıksu bedelinin ton başına 5 TL olarak belirlendiği ve çıkış noktasına konulan debimetrelerle ölçüm yapılarak faturalandırma işleminin gerçekleştirildiği; halihazırda bu şekilde abone yapılan 18 adet işyeri bulunduğu; bunların kanalizasyon hattına verdikleri atıksu miktarı ile fatura tutarları karşılaştırıldığında, arıtma işlemi için Belediyenin katlandığı maliyetlere göre tahsil edilen tutarın çok düşük seviyelerde kaldığının görüldüğü; başka bir deyişle, sondaj suyu kullanımı sonrasında ortaya çıkan atıksuların arıtılmasındaki maliyetlerin çok küçük bir kısmının kuyu sahiplerince karşılandığı;

anlaşılmıştır.

Özetle, atıksuların arıtılması konusunda tam maliyet esasına göre hesaplama yapılmaması sonucunda kirleten öder ilkesi tam olarak hayata geçirilememekte ve ortaya çıkan ilave maliyetleri İdare karşılamak durumunda kalmaktadır.

İdarenin cevabında; OSB veya kirletici yükü fazla olan işletmelerden kirlilik yüküne göre ücret alınması hususunda İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü tarafından Kanalizasyon Deşarj Yönetmeliğinin çıkarılması taleplerinin İl Müdürlüğü ve Bakanlıklardan gelen görüşler ile çıkartılamadığı; Belediye Atıksu Arıtma Tesisinin 2024 yılı ocak ayında kesin kabulünün yapılp, yaklaşık 15 aydır Belediye tarafından işletildiği; sürecin yeni olması ve maliyetlerin sağlıklı hesaplanabilmesi, atıksuyun arıtıldığı havuz ve reaktörlerin arıtma verimini sağlayabilmesi için şartlandırmaların yapıldığı bir süreçten geçildiği; bu süreçte

kimyasal sarfiyatları, blower optimum seviyesi vb. sistem içi proses takiplerinin yapıldığı; Tam Maliyet hesaplamalarında yıllık değişimlerin çok yaşanmaması adına arıtmanın proses tayini içinde beklenmesi gerekmekte olduğundan bu süreçte yukarıda belirtilen yazışmaların yapıldığı; Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuza göre yapılacak hesaplamalarda yaşanacak aksaklıkların önüne geçmek ve Kanalizasyon Deşarj Yönetmeliğinin veya bu Yönetmelik şartlarını içeren meclis kararlarının çıkarılması halinde bahsi geçen Tarife Yönetmeliğinin çıkarılarak atıksu ücret tarifesinin tam maliyet esasına göre belirlenmesi ve tahsil edilmesinin sağlanacağı ifade edilmekle birlikte atıksu ücret tarifesinin tam maliyet esasına göre belirlenmesi ve tahsil edilmesi işlemine başlanmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, atıksu üreticileri konusunda sistem maliyetlerinin mevzuatın öngördüğü şekilde hesaplanması, halka duyurulması, geri dönüşler de dikkate alınıp bu hesaplamalara dayalı olarak tarifelerin belirlenmesi, kirleticilerin kirlilik yüküne göre tarifelerin farklılaştırılması ve ön arıtma tesis yapması gereken işyerlerinin bu yükümlülüklerini yerine getirmesinin sağlanması konusundaki çalışmalara hız verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Belediye Mücavir Alan Sınırları İçerisinde Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Mevzuata Uygun Depolanmaması

Burdur Belediyesi belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde üretilen ömrünü tamamlamış lastiklerin (ÖTL), toplanması ve geçici depolanması işinin yetkili kişilerce yapılmadığı ve Belediye tarafından uygun olmayan koşullarda depolanmak durumunda kalınan ÖTL'lerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çevre lisansı verilmiş firmalarca geri dönüşüme taşınmadığı görülmüştür.

Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği (RG: 25.11.2006/26357)'nin "Tanımlar" kenar başlıklı 4'üncü maddesinin (l) bendinde ömrünü tamamlamış lastik, faydalı ömrünü tamamladığı belirlenerek araçtan sökülen orijinal veya kaplanmış, bir daha araç üzerinde kullanılamayacak durumda olan ve üretim esnasında ortaya çıkan ıskarta lastikler şeklinde; (m) bendinde ömrünü tamamlamış lastik üreticisi, lastiği araçlarında kullanarak ÖTL oluşumuna sebep veren gerçek ve tüzel kişiler ile ÖTL oluşumuna sebep verenin bilinmemesi durumunda ise ÖTL'leri zilyetliğinde veya mülkiyetinde bulunduran gerçek ve tüzel kişiler şeklinde; (n) bendinde yetkili taşıyıcı ise Yönetmeliğin 14'üncü maddesinde belirtilen özelliklere sahip araçları olan üretici ile sözleşme yapmış gerçek ve tüzel kişiler, şeklinde tanımlanmıştır.

Yönetmeliğin “Genel ilkeler” kenar başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, geri kazanım ve bertaraf işlemlerinin, hava, su, toprak, bitki ve hayvanlar üzerinde tehlike yaratmadan, ses ve koku yoluyla çevreye herhangi bir olumsuz etkiye bulunmadan ve doğal çevre ile koruma alanlarına zarar vermeden yapılmasının zorunlu bulunduğu; (b) bendinde, ÖTL’lerin geri kazanımının esas olduğu; (e) bendinde, ÖTL’lerin hangi sebeple olursa olsun vadi veya çukurlarda dolgu malzemesi olarak kullanılması, katı atık depolama tesislerine kabulü ve depolanması, ısınmada kullanılması, gösteri ve benzeri fiilleri kapsayacak şekilde her ne amaçla olursa olsun yakılmasının yasak olduğu ve aksi hallerde bu Yönetmeliğin 25 inci maddesi hükümlerinin uygulanacağı; (g) bendinde, ÖTL üreticilerinin, aracın lastiklerini değiştirdiğinde eski lastikleri, lastik dağıtımı ve satışını yapan işletmelere veya yetkili taşıyıcılara teslim edecekleri; (ğ) bendinde, ÖTL’lerin yetkili taşıyıcılara bedelsiz olarak teslim edileceği ve yetkisiz kuruluş ve kişilerin taşıma yapmasının yasak olduğu; (ı) bendinde, ÖTL’lerin yarattığı çevresel kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı, lastik üreticileri, ÖTL üreticileri, taşıyıcılar, geçici depolama alanı işletmecileri, geri kazanım ve bertarafçıların kusur şartı aranmaksızın müteselsilen sorumlu oldukları; (j) bendinde, ÖTL’lerden kaynaklanan her türlü çevresel zararın giderilmesi için yapılan harcamaların, kirleten öder prensibine göre karşılanacağı ve ortaya çıkan ÖTL’lerin bertarafından sorumlu gerçek ve tüzel kişilerin çevresel zararı durdurmak, gidermek ve azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamaların 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ÖTL’lerin yönetiminden sorumlu olanlardan tahsil edileceği; kirletenlerin ödeme yükümlülüğünden kurtulabilmesi için, kirlenmenin önlenmesi ve sınırlanması konusunda her türlü tedbiri aldıklarını ispat etmeleri gerektiği kurallarına yer verilmiştir.

Yönetmelik’te değişik idareler ile gerçek ve tüzel kişilere görev, yetki ve sorumluluk verilmiştir. Bu bağlamda Yönetmeliğin 6’ncı maddesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev ve yetkileri, 7’nci maddesinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin görev ve yetkileri, 8’inci maddesinde belediyelerce alınacak tedbirler, 9’uncu maddesinde lastik üreticilerinin yükümlülükleri, 10’uncu maddesinde lastik kaplamacılarının yükümlülükleri, 11’inci maddesinde geri kazanım tesislerini işletenlerin yükümlülükleri, 12’nci maddesinde yetkili taşıyıcıların yükümlülükleri, 13’üncü maddesinde ise geçici depolama işletenlerin yükümlülükleri düzenlenmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yönetmeliğin 6'ncı maddesine göre diğerleri yanında çevre ve şehircilik il müdürlüklerinden gelen aylık raporları değerlendirmek, izin, tesis kapatma onayı gibi her türlü bildirimini almak ve gerekli denetimleri yapmak, geri kazanım tesislerine çevre lisansı vermek, kota müracaatlarını değerlendirerek, belirlenen kota oranlarında üreticiler tarafından ÖTL'lerin taşınmasını, geri kazanımını ve bertarafını sağlamak ve bu Yönetmeliğe aykırılık halinde gerekli cezanın uygulanmasını temin etmekle görevli ve yetkili iken; Yönetmeliğin 7'nci maddesine göre geçici depolama alanlarına bu Yönetmeliğin 21 inci maddesi gereğince izin vermek, izin verilen alanları Bakanlığa bildirmek ve bu alanları denetlemek, mücavir alan dışında, ÖTL üreticilerinin ÖTL'leri açık alanda biriktirmesini önlemek ve bunların yetkili taşıyıcılara teslim edilmesini sağlamak, çevre lisansı olmadan faaliyette bulunan geri kazanım tesislerini Bakanlığa bildirmek ve bu Yönetmeliğe aykırı faaliyette bulunan işletmelere gerekli cezai işlemi uygulamak, geçici depolama alanlarından alınacak aylık toplam stok bilgilerini Bakanlığa göndermek ve geri kazanım ve bertaraf tesislerinde bu Yönetmelik hükümleri gereğince denetim yapmakla görevli ve yetkili kılınmıştır.

Bu düzenlemelere göre ÖTL'lerin geri kazanımı sürecinde, geri kazanım tesislerine çevre lisansı vermekten, kota müracaatlarını değerlendirerek, belirlenen kota oranlarında üreticiler tarafından ÖTL'lerin taşınmasını, geri kazanımını ve bertarafını sağlamaya ve gerekli cezaları uygulamaya; geçici depolama alanlarına izin vermekten bu alanları denetlemeye, mücavir alan dışında, ÖTL üreticilerinin ÖTL'leri açık alanda biriktirmesini önlemekten, bunların yetkili taşıyıcılara teslim edilmesini sağlamaya kadar bütün görev ve yetkiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile il müdürlüklerindedir.

Belediyeler ise Yönetmeliğin 8'inci maddesine göre; (a) ÖTL'leri, belediye katı atık depolama tesislerine kabul etmemek, (b) Geçici depolama alanları için uygun yer bulunamaması durumunda, geçici depolama alanları için yer göstermek, (c) ÖTL'lerin toplanması ile ilgili olarak üreticilerin sorumluluğu ve programı dahilinde, gerektiğinde üretici ile işbirliği yaparak, ayrı toplama yapmakla, halkı bilgilendirmekle ve eğitim programları düzenlemek, (ç) Mücavir alan içinde ÖTL üreticilerinin açık alanda ÖTL biriktirmesini önlemek ve (d) Denetimlerde, ÖTL'lerin yasal olmayan yollarla taşındığının, izinsiz geçici depolandığının, çevre lisansı olmadan geri kazanıldığı ve bertaraf edildiğinin tespiti halinde, durumu tespit tutanağı ile çevre ve şehircilik il müdürlüğüne bildirmek önlemlerini almakla yükümlü kılınmıştır.

Burdur ilinde, yer seçimi Yönetmeliğin 15'inci, teknik özellikleri ve işletme koşulları 16'ncı, işleticisinin yükümlülükleri ise 13'ncü maddesinde düzenlenen ve 7'nci maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce izin verilen ÖTL geçici depolama alanı bulunmamaktadır.

Burdur ilinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce izin verilmiş ÖTL geçici depolama alanı işletmecisi gerçek ve tüzel kişinin olmaması karşısında, Burdur Belediyesinin, Yönetmeliğin 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendindeki mücavir alan içinde ÖTL üreticilerinin açık alanda ÖTL biriktirmesini önlemek tedbiri kapsamında ve (c) bendindeki ÖTL'lerin toplanması ile ilgili olarak üreticilerin sorumluluğu ve programı dahilinde, gerektiğinde üretici ile işbirliği yaparak, ayrı toplama yapmak tedbiri uyarınca ÖTL toplamak ve depolamak durumunda kaldığı; ancak Belediyeye ait geçici depolama alanının Yönetmeliğin 16'ncı maddesinde sıralanan teknik özelliklere ve işletme koşullarına uygun olmadığı görülmüştür.

Öte yandan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Lastik Sanayicileri Derneği (LASTER) üyesi üç farklı firmaya, "6. Bölge: Güney Orta Anadolu: Afyon, Antalya, Burdur, Isparta, Konya, Aksaray, Karaman, Nevşehir illerini kapsamak üzere" toplama ve taşıma lisansı verilmiş olmasına rağmen, anılan firmaların Burdur ilinde Burdur Belediyesi tarafından uygun olmayan koşullarda geçici depolaması yapılan ÖTL'leri toplamadığı ve taşımadığı anlaşılmıştır.

İdarenin cevabında, ömrünü tamamlamış lastiklerin kontrolü yönetmeliğinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi için çalışmalara başlandığı ifade edilmekle birlikte, ne tür çalışmalar yapıldığına ilişkin açıklama yapılmadığı gibi bilgi ve belge de sunulmamıştır.

İdarenin, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilen görev, yetki ve sorumlulukların yerine getirilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile iletişime geçerek işbirliği içinde, Yönetmeliğin 13'üncü maddesindeki gerçek ve tüzel kişilerce işletilmek üzere, 16'ncı maddesindeki kriterlere uygun ÖTL geçici depolama alanının kurulmasının ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çevre lisansı verilmiş yetkili taşıyıcılarla geçici depolama alanından taşınmasının sağlanması; sağlanamıyorsa, mevcut geçici depolama alanını Yönetmeliğin 16'ncı maddesindeki kriterlere uygun hale getirerek, 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi uyarınca, ÖTL'lerden kaynaklanan her türlü çevresel zararın giderilmesi için yapılan harcamalar, kirleten öder prensibine göre karşılanacağı ve ortaya çıkan ÖTL'lerin bertarafından sorumlu gerçek ve tüzel

kişilerin çevresel zararı durdurmak, gidermek ve azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle yapacağı harcamaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ÖTL'lerin yönetiminden sorumlu olanlardan tahsil etmesi gerekeceği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Hafriyat Toprağı İle İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Depolanacağı Yerin Yetersiz Kalmasına Rağmen Yeni Alan Belirlenmemesi

Burdur Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının depolanacağı yerin kapasite sınırına geldiğı ve yeni yer tahsisi yapılması ile ilgili sürecin henüz tamamlanamadığı görülmüştür.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğı (RG: 18.03.2004/25406)'nde hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının çevreye zarar vermeyecek şekilde öncelikle kaynakta azaltılması, toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi ve bertaraf edilmesi ile ilgili uyulması gereken konular düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in "Belediyelerin Görev ve Yetkileri" kenar başlıklı 8'inci maddesinin birinci fıkrasında, il belediye mücavir alanı içerisinde il ve ilçe belediyeleri; (a) bendinde, hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamakla; (b) bendinde, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işlettirmekle, (c) bendinde, depolama sahası yerinin seçimi, inşaatı veya işletilmesi sırasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde gerekli tedbirleri almak veya aldirtmakla, (d) bendinde, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemekle; (e) bendinde, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları için toplama ve taşıma hizmeti verecek firmaların adresleri ve telefon numaraları ile nakliye bedellerini halkın bilgileneceğı şekilde ilan etmekle, (f) bendinde, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması ve bertaraf faaliyetlerini denetlemekle, (g) bendinde, belediye sınırları içindeki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri ile depolama sahalarına izin vermek ve gerektiğinde bu izni iptal etmekle ve (h) bendinde, toplanan inşaat/yıkıntı atıklarını öncelikle altyapı çalışmalarında kullanmak/kullandırmakla, görevli ve yükümlü kılınmışlardır.

Yukarıda yer alan Yönetmelik hükümlerine göre; hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının kontrol altına alınabilmesi ve takibinin yapılabilmesi için öncelikle söz konusu atıkların depolanacağı yer veya yerlerin ilgili belediyelerce belirlenmesi gerekmektedir. Burdur Belediyesi sorumluluk alanı içerisinde yer belirlemesi yapılmış ve atıklar bu noktada depolanmaya başlanmıştır. Ancak artan atık üretimi ile birlikte, sahalar yetersiz kalmış, kapasiteleri sınıra ulaşmıştır. Bu nedenle, Burdur ili Kışla Mahallesiinde yer alan 12 hektarlık orman vasıflı araziye döküm sahası yapılması ve bu kapsamda tahsis alınması için 01.04.2021 tarihli yazı ile Isparta Orman Bölge Müdürlüğüne başvurulmuştur. Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'nün 14.09.2021 tarihli cevabında, "Orman Bilgi Sistemine izin talebine ait belge, harita ve sayısal verilerin yüklenmediğı, talep oluşturulmadığı" denilerek, başvuru dosyası Belediyeye iade edilmiştir.

İdarenin cevabında, İklim Değışikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü tarafından hafriyat toprağı ile yıkıntı atıklarının depolanacağı alan tespiti için çalışmalara başlandığı, bu doğrultuda Orman Bölge Müdürlüğü ile yazışmaların devam ettiği ve sürecin en kısa zamanda sonuçlandırılacağı ifade edilmekle birlikte gelinen aşama ile ilgili herhangi bir açıklamaya ve belgeye yer verilmemiştir.

Çevresel açıdan birçok olumsuzlukları beraberinde getirme riski olan bu durum aynı zamanda söz konusu faaliyet üzerinden Belediyenin elde edeceği gelirin de tam olarak tahsil edilememesine sebep olmaktadır. Bu bakımdan hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının etkin bir şekilde yönetimi için yeni depolama alanları oluşturulması yönündeki çalışmaların bir an önce sonuçlandırılması gerektiğı değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Kiralama İşinin Pazarlık Usulüyle İhale Edilmesi

Şehir merkezinde yer alan bazı cadde kenarlarının otopark olarak kullanılmasına ait kiralamanın, mevzuatta yer alan şartlar oluşmamasına rağmen, pazarlık usulü ile Belediye şirketine ihale edildiğı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinde; Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ile ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olduğu belirtilmiş; 36'ncı maddesinin birinci fıkrasında ihalelerde, tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulünün esas olduğu kuralına yer verilmiş; ikinci fıkrasında ise 44'üncü maddede gösterilen işlerin belli istekliler arasında kapalı teklif usulü, 45'inci maddede gösterilen işlerin açık teklif usulü, 51'inci maddede

gösterilen işlerin pazarlık usulü ve 52'nci maddede gösterilen işlerin yarışma usulüyle yaptırılabilceğı hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un 50'nci maddesinde, pazarlık usulü ile yapılacak ihalelerin nasıl yapılacağı belirtilirken, 51'nci maddesinde ise pazarlık usulü ile yapılacak işler (a)'dan (p)'ye onaltı bent halinde tek tek sayılmış ve bunlar arasında mahalli idarelerin mülkiyetinde ya da tasarrufunda olan taşınmazların pazarlık usulü ile ihale edilebileceğine yönelik herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

2886 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen hükümleri ile bütünü birlikte değerlendirildiğinde; ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının 2886 sayılı Kanun'un temel ilkesi olduğu ve bunun gereğı olarak Kanun'un 36'ncı maddesinde yer alan kapalı teklif usulünün esas usul, diğer usullerin ise belirli şartlar dahilinde uygulanacak istisnai usuller olduğu anlaşılmaktadır.

Yerinde yapılan incelemede ise Belediye Encümeninin 31.10.2024 tarihli ve 2024/994 numaralı kararı ile Burdur şehir merkezinde yer alan Adliye Caddesi, Atatürk Caddesi, Kışla Caddesi, Gazi Caddesi, Hamit Çine Caddesi sağ şeridinde 275 adet araçlık otopark yerinin, 2886 sayılı Kanun'un 50 ve 51'inci maddelerine göre pazarlık usulü ile Belediye şirketi olan Burdur Akaryakıt Hizmetleri ve Pazarlama Sanayi Ticaret Anonim Şirketi (BAHTAŞ)'ne 154.000 TL+ KDV karşılığında on bir aylığına kiraya verildiğı görülmüştür.

Encümen kararında 50 ve 51'inci madde şeklinde genel bir açıklamaya yer verilmekle birlikte, pazarlık usulünün maddenin hangi bendine dayalı olarak yapıldığı belirtilmemiştir.

Her ne kadar 51'inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde, kullanılışlarının özelliğı, idarelere yararlı olması veya ivediliğı nedeniyle kapalı veya açık teklif usulleriyle ihalesi uygun görülmeyen Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmazların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ihalelerinin pazarlık usulüyle yapılabileceğı belirtilmiş ise de burada sözü edilen taşınmazlar, Devletin özel mülkiyeti ile hüküm ve tasarrufu altındaki yerler olduğundan, belediyelerin taşınmazlarını içermemektedir.

Öte yandan, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 26'ncı maddesinde, büyükşehir belediyesinin, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerinin işletmesini, belediye veya bağı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden

fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle devredebileceği belirtilmişse de bu hüküm de büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyeleri kapsamamaktadır.

İdarenin cevabında, bulguya iştirak edildiği ve Belediye tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre yapılacak ihalelerde daha dikkatli davranılacağı ifade edilmekle birlikte mevzuata aykırı olarak yapılmış bulgu konusu ihalenin mevzuata uygun hale getirilmesi hususunda sessiz kalınmıştır.

Bu itibarla, Burdur şehir merkezinde yer alan Adliye Caddesi, Atatürk Caddesi, Kışla Caddesi, Gazi Caddesi, Hamit Çine Caddesi sağ şeridinde 275 adet araçlık otopark yerinin, kapalı teklif usulü veya açık teklif usulü ile ihale edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmaz Malların Envanter ve Kayıtları ile Cins Tashihlerinin Yapılmaması, İlgili Form ve Cetvellerin Hazırlanmaması	2023	Yerine Getirilmedi	
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Mevcut bütçe koşulları çerçevesinde izimler kullandırılmaya devam edilmektedir. Ancak hali hazırda kullanılmamış izni olan sayıda personel bulunmaktadır. Bu bakımdan bulgu konusu yapılmıştır.
İlan ve Reklam Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatı Yapılmayan İşyerlerinin Bulunması	2023	Yerine Getirilmedi	
Belediye Sınırları İçerisinde Çevre Temizlik Vergisi Ödemeyen Bazı İşletmelerin Bulunması	2023	Yerine Getirilmedi	
Belediye Gelirlerinden Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Düzenli Takibinin Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	